

ЖИТЄ І СЛОВО,

ВІСНИК ЛІТЕРАТУРИ, ІСТОРІЇ І ФОЛЬКЛОРУ

В И Д А Н

ОЛЬГА ФРАНКО.

ТОМ ІV.

Л Ъ В І В.

З ДРУКАРНІ ІНСТИТУТА СТАВРОПІГІЙСЬКОГО.

1895.

Зміст четвертого тому.

І. Беллетристика

	стор.
А. М. Думка Українця в Карпатах	8
Граб Павло. Із Михайлова	377—378
Журба П. Дневник невольника	313—323
Кравченко Уляна. З народніх могівів I—IV	9 13
Кримський А. гл. Фірдовсій.	
Михайлов, гл. Граб П.	
М. П. Памяти М. Ф. Л.	161
„ До Білка	161 162
Попель Михайло. Русни на празнику	194—201
Реманова Одарка. Два малюнки з життя	8 9
Столярченко. Моя сповідь	1—5
„ З „Верховинських есеїв“ I—VI	5—7
Фірдовсій. Шаг-наме	231—248, 330 345
Франко Іван. Основи суспільности, часть друга I—VI	47—67, 249—260
„ „ На настівнику	162—171
Чернишевський М. Г. Гими Діви неба	

II. Статі наукові.

стор

Василевський Л. Еліза Ожешкова	35 - 16
Верн Моріс. Історія і релігія жидів	68 - 80, 202 - 216
Граб Павло. М. Г. Чернишевський	367—378
„ „ М. Л. Михайлов	376—379
„ „ Н. К. Свидида, сумна споминка	454—461
Закевич Іван. Літературні стремління гал. Русинів VIII XI	112 - 160,
	272 302, 385 - 454
Зубрицький М. Село Кіндратів, турецького пов. I V	104 112, 216- 230
Кримський А. Про рукописи Руданського	261—266
Франко Іван. Сліди снохацтва в наших горах	101 - 104
„ „ Русини на празнику	461—463
„ „ Поправки й додатки до споминів про Н. К	
Свєгиду	483—484

III. Матеріали історичні і літературні.

Зубрицький Д. Листи до В. Ганки	82 - 89
Куліш П. Лист до В. Ганки	89
Левіцький О. Лист до В. Ганки	80
Левінський О. Лист до В. Ганки	80 - 82
Попель М. Агітаційна поема	191 201, 161 463
Руданський Ст. Два листи до брата Грицька	266 271
Ценглевич К. „Інструкція“ для вчителів руського народу	324—337

IV. Матеріали етнографічні.

Драгоманов М. Нові варіанти кобзарських співів :

II. Записи Порфира Мартиновича:	14—34
1. Як три брати з Озова втікали	15—18
2. Про Олексія Цоповича	18 19
3. Про Коновченка	19—23
1. Вітчим	23—25
3. Про вдову	25—27

	стор.
Слова кобзаря Магадина	27
6. Біда	27—31
Одклішчини	31—33
Увага М. Драгоманова	33—34

Із уст нарєда (впорядкував Ів. Франко):

А. Пісні:

XI. Пісня про шандара	91—95
---------------------------------	-------

Б. Легенди:

36. Христос і циган	95—96
37. Адамові діти	96—97
38. Як два брати носили вечерю до чорта	97—99
39. Як два брати носили вечерю до Бога	99—100
40. Про Лаваря і єго брата	100—101
41. Адам і Єва, Сатана, Адамів контракт, Христос у цеклі і Соломон	346 347
42. Давид і премудрий Соломон	317 353

В. Казки:

11. Про царя, що ходив красти	172—173
12. Жених мрець	173—178

Г. Новели і Фабліо:

13. Війт над пастухами	178—179
14. Як жид рогами торгував	179
15. Жидок і склянки	179—180
16. Іван і жида	180 181
17. Як вояк царівну дістав	353—354
18. Як пани з хлопа насміяли ся	354
19. Ач три — вас три	355
20. Де міткови кінець	355
21. Як хлоп пана одурив	355—358
22. Як баба пана вилічила	356
23. Три дурні	356 357

24. Майстер злодій	358 — 359
25. Черевань і теля	359 — 360

Д. Міти і вірування:

23. Чари і чарівниці	182 — 183
24. Що кому призначене, то єго не мине	183 — 184
24. Про хованців	185
26. Про вовкулаків	185 — 186
27. Кривоприсяжця земля не приймає	186
28. Про уширів	186
29. Не годить ся мити ся в поділю	187
30. Не годить ся пекти хліба в свято	187
31. Нечисте місце	360
32. Мерці і уширі	360
33. Страччата і страччуки	361
34. Перестрах	361
35. Уроки	361

Е. Оповідання про історичні особи і події:

8. Про Довбуша N. 1—4	187 — 189
---------------------------------	-----------

Є. Оповідання про місцевості:

1. Смок коло Єрусалима	189
2. Відки пішла назва Київів?	189
3. Диво в Лосинці	189
4. Собака в Явори	190
5. Холера в Дрогобичи і жида	190

Ж. Анекдоти і фацеції:

1. Про жидів N. 1 — 8	191 — 194
2. Про циганів N. 1—4	362 — 363
3. Богачі і бідні N. 1— 2	364
4. Попи і дяки N. 1 — 5	364 — 367

V. Критика і бібліографія.

Кривський А. До етнографії Повороссії	303—306
Франко Ів. З нової чеської літератури: „Magdalena“ napisał S. Machar	306—312, 463—478/
„ „ „Ukraina irredenta“ Ю. Бачинського	470—483

VI. Хроніка.

Некролог М. П. Драгоманова	160
Оповідка Редакції	485—488

ІЗ УСТ НАРОДА.

В. Казки.

II. Про царя, що ходив красти.

Був оден цар на сьвіті і був дуже побожний. До него щось приходило і кликало: Царю, іди красти! Али цар ся збудив, гадав, що то ся ему снит. Але другої ночі акуратни приходит знов під вікно і кличе: Ну, царю, йди красти, бо вмреш. Цар ся прибуди, рахує собі: Як я можу йти красти, коли я цар. Аж третої ночі приходит і каже: Царю, як ни йдеш красти, то за три дни вмреш. В той час цар встає в ночі, збирає ся так, як цивільний, виходит на місто, находит єдного чоловіка. І каже йому: Що ти ту робиш? — Ой, — каже, — хочу, ци бим дещо ни здобув. — Той каже цар до того: Я бим так само рад, ци бим дещо ни здобув. Але так вони йдуть чириз місто, — в однім домі сьвітит ся. Той кажи цар до того:

— Ану, подивім ся, що там робят!

Тот цар став на цапки, тот став йому на плечі, дивит ся, що там є? І кажи:

— Я ни розумію, бо ту говорят по нїмецьки.

Тогди кажи цар:

— Стань ти цапки, а я на тебе стану.

В тім часі цар чує, а там пан єден з своїов жінов говорит, як би ми могли царя стратити. Тогди каже она ему:

— Зладым баль, запросым царя на гостину, владимé ему отрбу́в і положимé перед нього чайку (склянку). І там будут різні пани, і кажи: він мусит поклонити до всіх і випити. І в тім часі ми будемé на его місци.

В тім часі цар тоє вчув і догадав ся, що то певни ангїл его кликав. І ни казав тому нич, що там чув, тільки взяв, заміняв свою шапку і дав йому, і кажи:

— Я чув, що в нашого царя буде баль в тиждень. Али тями, жибись там був на тїм бали!

І розійшли ся. Акуратни третого дня приходит тот пан до того найяснїйшого царя і просит его на гостину (а то був царів міні, стер). І цар такїй був, що ни сторонив ся. Приходят там на той обід. акуратни він положив пирид того царя золоту склянку з тим напоєм. І около паньство сидит коло царя, і той пан розчав просити, аби пан цар були такі ласкаві, поклонити до его приятельв. Али цар зараз кажи:

— Мусиш тому ми волю зробити, коли-сь ня побунтував (попросив з дому) і випити сам того, що є в тій склянці.

В тій часбі він ся щи спиречив і розчав казати: Я того ни зробю. — Али цар на нього притис так, що аж мусьив то зробити. З усьої злости взяв, випив тому склянку і від разу впав. В тій часбі всьо паньство уздріто ся (здивувало ся), що то ся стало, і ввідьли, що то мала бути зрада над цысаром. Акуратни цар в тиждень варихтував собі баль на тоту втыху і все ся дивив за тим своїм камратом, що в ночи з ним ходив. Але на остатку прийшов тот самий в тій шапці, що му цысар дав. Тогди цысар розчав казати, що то его приятиль, і поставив го на того місце міністром.

(В Хітарі стрийського пов. від Олекси Прохвата в р. 1895 записав Вод. Гнатюк)

Ся казка була в середніх віках вельми популярна в Европі і в старих поемах прикладувалась до Константина В. (старофранцузька поема *Dit de l'empereur Coustantin*), то до Карла Великого (старонімецька поема *Carlmeinet*). Докладнійшу бібліографію подам в одній з дальших книжок Ж. і Сл., тут тільки означу, що казка ся в тій формі, в якій єї передає старонімецька поема, послужила основою для нові драми „Сон князя Святослава“.

I. Фр.

12. Жених мрець.

Парубок з дівчинов любили ся. Покликают хлопців до войска, покликали і єго. Плачут они обоє, бо вже будут ся розставали. Хто на тоє питає! Що-ж плач поможе? Розказ — тра йти.

Ідут рекрути, тай і він збирає ся, а так гірко плаче, вже такій зпращив ся там з татом, там з мамов, з родинов, тай і з нев. Не можуть розстати ся. Випровадила она єго аж за село, а там коло хреста кажут: Присягнім собі, ані я з єнчов не оженю ся, ані ти за єнчого не підеш. Тай присягли си.

Може там рік, може два, я там добре не знаю, пишут з того краю де він був, письмо, що він умер. Так дівчині як ніж в серци вгараздив, аж дуріє. Журат єє тато тай мама, бо то була една, а таке богатство, метки. Зі сьвітів старости присилают, і богаті і файні, що-ж, коли такой не піде, плаче тай плаче. Кажут тато з мамов, родина радит: тра дати на волю, най вже робит що хоче. Така стала по тинь, побіліла, аж ніби постаріла ся. Йісти не годна, сон не бере ся, вийшла з хати, стала на воротьох — плаче. Дивит ся, іде жовняр, такий як він, такой пізнає що то він. Віжит протів него, вradувала ся дуже, тай каже:

— Та-ж писали, що ти вмер?

— То не правда, я не вмер, я і хату свою і газдівство маю. Знаєш що? Ходи зі мнов, будем разом жити.

— Е! а тато, мама, — не пустят.